

Liefde maakt blind

Bachelorproef van **Michelle Janssen** tot het behalen van het diploma Professionele Bachelor Orthopedagogie

Opleiding PB Orthopedagogie

Karel de Grote Hogeschool – Antwerpen

Toegepaste Jeugdcriminologie

Academiejaar: 2021-2022

WOORD VOORAF

Het is eindelijk zover. Deze bachelorproef had nooit tot stand kunnen komen zonder de hulp van enkele personen. Daarom wil ik als eerste mijn coach, Matthias Borremans bedanken voor de ondersteuning doorheen het gehele traject.

Daarnaast wil ik ook mijn dank uiten naar Lotte Macquoy van Huize Sint-Vincentius, Sahra Bankali van Wingerdbloei en Patrick Verschuren van het Koninklijk Atheneum Antwerpen. Zij hebben de tijd genomen om al mijn vragen te beantwoorden en hun expertise te delen.

Verder ook dank aan mijn mama omdat zij mijn bachelorproef kritisch wou na lezen.

Ik wens u veel leesplezier.

Michelle Janssen

Inhoudstafel

WOORD VOORAF	2
INLEIDING	5
Situering van de onderzoeksvraag in het biopsychosociale model	6
Situering van de onderzoeksvraag in het orthopedagogisch grondplan...	7
DEEL 1: ANALYSEREN VAN ASPECTEN UIT DE ONDERZOEKSVRAAG	8
1. DE TIENERPOOIER	8
1.1 De term tienerpooier	8
1.2 De tienerpooier als persoon	8
1.3 Hoe gaat hij te werk?.....	9
2. HET SLACHTOFFER	10
2.1 De term slachtoffer	10
2.2 Het slachtoffer als persoon	10
3. LOYALITEIT.....	12
3.1 Wat is loyaliteit?	12
3.2 Waarom blijven slachtoffers loyaal aan hun tienerpooiers?.....	13
3.2.1 Een voorbeeld casus	15
3.3 Wat zijn de noden van een slachtoffer?	17
DEEL 2: DE BEGELEIDING VAN SLACHTOFFERS	18
1. Macroniveau: beleid en overheid.....	18
1.1 Actieplan 2016 met hernieuwing 2018 van België	18
1.1.1 Nationaal Actieplan tegen Mensenhandel 2015-2019 opgezet mede door de stuurgroep tienerpooiers	19
1.2 Hun verleden is niet hun toekomst: actieplan Nederland.....	20
1.3 Het kwaliteitskader toegepast in België en Nederland	21
2. Mesoniveau: projecten & politie	22
2.1 Staptochten van Alba vzw	22
2.2 Klaprozen vzw	22
2.3 Aanpak politie.....	23
3. Microniveau: practise based information.....	23
3.1 De praktijk – gesloten leefgroep van Wingerdbloei.....	24
3.2 Huize Sint-Vincentius – contextbegeleiding	25
3.3 Koninklijk Atheneum Antwerpen	26
3.4 Aandachtspunten voor de begeleiding uit de literatuur	26
3.4.1 Lindauer & Boer: Trauma bij kinderen (2012).....	26

3.4.2 Coppens & Kregten: Zorgen voor getraumatiseerde kinderen: een training voor opvoeders (2012)	27
3.4.3 Delameillieure: Luister naar mij: kinderen helpen na trauma (2014). 27	
3.4.4 Onderwaater: De onverbreekelijke band. Inleiding en ontwikkeling in de contextuele therapie van Nagy. (2018)	28
DEEL 3: KRITISCH BESLUIT OVER DE HUIDIGE BEGELEIDING.....	29
DEEL 4: ANTWOORD OP DE ONDERZOEKSVRAAG	30
BIBLIOGRAFIE	31
Bijlage.....	33

INLEIDING

“Het was niet leuk en het deed soms pijn, maar hij houdt van mij.”

Dit lezen we in het artikel Slachtoffers van loverboys blijven te vaak uit beeld van Sonderman & van de Mheen uit 2018 (sociale vraagstukken). Deze uitspraak komt van een slachtoffer nadat ze zich drie maanden lang in de kelder van haar pooier moest prostitueren.

Deze bachelorproef schetst een beeld van de tienerpooierproblematiek en de bestaande begeleidingspraktijken in België. Door de complexiteit van deze vorm van mensenhandel is het duidelijk dat er een hoge nood is aan gespecialiseerde en aangepaste opvang en begeleiding zodat deze slachtoffers definitief uit het milieu geraken.

Het onderzoek in deze bachelorproef is uitgevoerd aan de hand van een literatuurstudie aangevuld met practise based informatie.

Ter afbakening van het onderzoek gaan we bij de slachtoffers uit van minderjarige meisjes en bij de daders van meerderjarige mannen.

De bachelorproef is opgebouwd uit 4 delen. Het eerste deel licht tienerpooiers, slachtoffers en loyaliteit toe. Er volgt een opsomming van een aantal mogelijke verklaringen voor deze loyaliteit, verduidelijkt aan de hand van een voorbeeld casus. We eindigen met een samenvatting van enkele noden van slachtoffers.

In het tweede gedeelte komt de begeleiding die er de dag van vandaag is aan bod en dit zowel op macro-, meso- en microniveau. Het macroniveau staat in deze context voor het beleid en de visie van de overheid. Het mesoniveau staat voor lopende projecten en de aanpak van politie. Tot slot staat het microniveau voor practise based informatie in de vorm van interviews en belangrijke aspecten voor begeleiding uit literatuur.

In het derde gedeelte staat een kritisch besluit over de huidige begeleiding van slachtoffers in België.

Het vierde en laatste gedeelte eindigt met een afgebakend antwoord op de onderzoeksvraag.

Situering van de onderzoeksvraag in het biopsychosociale model

Het biopsychosociale model bestaat uit drie delen zoals de naam zegt. Ten eerste is er het biologische aspect. De biologie achter slachtoffers van tienerpooiers is echter beperkt. We weten uit gekende casussen van Child Focus dat het minderjarige meisjes zijn.

Daarnaast weten we ook dat het lichaam een biologische reactie heeft op traumatische ervaringen namelijk de overlevingsmodus. Deze komt nog aan bod verder in de bachelorproef. Wat precies de effecten van slachtofferschap op het zenuwstelsel, immuunsysteem et cetera zijn weten we nog niet. Verder onderzoek zal hier hopelijk in de toekomst meer duidelijkheid over scheppen.

Ten tweede is er het psychologische aspect. Dit is het aspect waar de focus van de bachelorproef voornamelijk op ligt. Psychologische verklaringen voor loyaliteit tussen slachtoffers en hun tienerpooiers alsook belangrijke punten voor de begeleiding rekening houdend met die loyaliteit. We weten nog niet veel, maar wat we weten is al erg waardevol.

Tot slot is er het sociale aspect. De focus ligt voornamelijk op context, de manier waarop de maatschappij omgaat met tienerpooierschap. Opnieuw is hierover nog te weinig onderzoek om een gefundeerde uitspraak over te doen. Daarom is dit niet het focuspunt van de bachelorproef.

Situering van de onderzoeksvraag in het orthopedagogisch grondplan

De begeleiding van slachtoffers van tienerpooiers bevindt zich voornamelijk op het microniveau. Desalniettemin bevindt de onderzoeksvraag zich ook op meso- en macroniveau.

Het microniveau bevat de identiteit van het slachtoffer. Hoe is de persoonlijkheid van het slachtoffer? Welke waarden en normen vindt ze belangrijk? Ook het klimaat waarbinnen de begeleiding plaatsvindt, is van belang. Vindt de begeleiding plaats in een gesloten-, open setting of een ambulante vorm van hulpverlening? Tot slot is ook de relatie tussen tienerpooier en slachtoffer belangrijk. Hier komt het aspect loyaliteit naar boven. Hoe speelt een praktijkgerichte orthopedagoog hierop in?

Het mesoniveau staat voornamelijk voor het sociale netwerk van het slachtoffer. Zijn er nog betrokken ouders? Welke vrienden heeft het slachtoffer? Woonde het slachtoffer voordat het slachtoffer werd in een voorziening en hoe is de band met de voorziening dan? Ook de visie van voorzieningen die slachtoffers begeleiden, is van belang. Wat is hun kijk op slachtofferschap? Hoe gaan zij hiermee aan de slag? Waar liggen hun focuspunten? Tot slot is ook het professionele netwerk van de praktijkgerichte orthopedagoog cruciaal.

Op het macroniveau komt het hulpverleningsbeleid- en systeem aan bod. Het rapport van Child Focus over tienerpooierproblematiek diende als basis voor de bestaande actieplannen. Verder bestaat er een kwaliteitskader met standaarden voor de specifieke begeleiding van slachtoffers.

DEEL 1: ANALYSEREN VAN ASPECTEN UIT DE ONDERZOEKSVRAAG

1. DE TIENERPOOIER

1.1 De term tienerpooier

De term loverboy is alom gekend. De term loverboy komt oorspronkelijk uit Nederland. In de jaren negentig ontstond een fenomeen waarbij jonge meisjes verliefd werden op oudere mannen. Tijdens deze relatie belanden de meisjes in de prostitutie. De term loverboy waaide snel over naar België (Opgroeien-jeugdhulp, 2016).

In 1999 stond het woord 'loverboy' voor het eerst vermeld in Van Dale. Er stond "een jongen die met een meisje een verhouding begint om haar vervolgens tot prostitutie te dwingen" (Dedoncker & Verschueren, 2015).

In 2008 pleitte de Nederlandse Minister van Justitie Hirsch Ballin voor de term pooierboys. Hij vindt deze term minder mooi en minder aantrekkelijk. Het woord loverboy klinkt te positief. Het dekt naar zijn gevoel de lading van vreselijke criminele daden niet.

In 2013 sprak Corinne Dettmeijer, Nederlandse rapporteur mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen over de term mensenhandel. "Het is niet meer of minder dan mensenhandel met prostitutie tot gevolg. We moeten zeggen hoe het is" vindt Corinne.

Child Focus besloot later de term tienerpooier te hanteren. Het verbloemt de criminele feiten niet, het is duidelijk (Opgroeien-jeugdhulp, 2016).

1.2 De tienerpooier als persoon

"Tienerpooiers zijn mensenhandelaars die tieners doelbewust feitelijk afhankelijk en emotioneel aanhankelijk maken om hen vervolgens – via misleiding, dwang, fysiek, psychisch geweld en/of misbruik van kwetsbaarheid – uit te buiten in de prostitutie" (Demarée, 2020 in Leerman, 2021-2022).

Kunnen we op basis van deze definitie een algemeen daderprofiel opstellen? Er is geen eenduidig profiel, toch kunnen we gemeenschappelijke kenmerken van tienerpooiers opsommen. Onderzoek heeft ervoor gezorgd dat we een topje van de ijsberg zien.

In de gekende casussen zijn tienerpooiers mannen tussen de twintig en dertig jaar. Ze hebben vaak kleine feiten gepleegd, soms zelfs geen strafblad. Uit onderzoek blijkt dat de daders soms zelf een kwetsbare positie hebben. Daarnaast zijn de gekende tienerpooiers laaggeschoold, agressief, machtsgeil, narcistisch, werkloos en bezitten geen slachtofferempathie (Opgroeien-jeugdhulp, 2016).

1.3 Hoe gaat hij te werk?

De strategie van een tienerpooier bestaat uit drie fasen. Demarée benoemde deze fasen als de grooming fase, bindingsfase en uitbuitingsfase.

De grooming fase is de fase waarin het vertrouwen tussen tienerpooier en slachtoffer ontstaat. De tiener krijgt veel aandacht en cadeaus. Het slachtoffer moet het gevoel krijgen dat ze de wereld aankan met de tienerpooier aan haar zijde. Het veelvuldige contact tussen tienerpooier en slachtoffer is essentieel. Op dit moment lijkt het alsof beiden aan het begin van een mooie relatie staan. De tienerpooier maakt ook gebruik van social media om zoveel mogelijk contact te hebben. De rol van social media is niet te onderschatten.

De bindingsfase is de tweede fase. Dit is het moment waarop de tienerpooier een betere wereld belooft, een ontsnapping uit de slechte thuissituatie, voldoende geld et cetera. Anderzijds probeert de tienerpooier het slachtoffer te isoleren en op te zetten tegen het eigen netwerk. Dit doen ze bijvoorbeeld door leugens te vertellen, vrienden zwart te maken, drugs in de leefwereld van de tiener te brengen et cetera.

Tot slot hebben we de uitbuitingsfase. Dit is het moment waarop de tiener zich in de wereld van prostitutie bevindt. Geweld, drugs en alcohol zijn niet absurd. Het slachtoffer is volledig ingepalmd en gemanipuleerd (Demarée, 2020 in Leerman, 2021-2022).

2. HET SLACHTOFFER

2.1 De term slachtoffer

Minderjarige slachtoffers van tienerpooiers zijn slachtoffers van mensenhandel. Vandaar volgende definitie:

“Mensenhandel is het werven, vervoeren, overbrengen, huisvesten, opvangen van een persoon of overdragen van controle erover om de persoon uit te buiten, dat wil zeggen om er profijt uit te halen door bijvoorbeeld zijn/haar inkomen te ontnemen of hem/haar veel te weinig inkomen te geven” (Departement Welzijn?, Volksgezondheid en Gezin, z.d.).

2.2 Het slachtoffer als persoon

Slachtoffers van tienerpooiers zijn allesbehalve klassieke slachtoffers. Soms lijken ze meer op daders omdat ze empathie tonen voor de tienerpooier. Ze beschermen hem als het ware (Lamonaca, et al., 2021).

Op basis van de casussen die Child Focus kent/behandelt, gaat het meestal om meisjes tussen 14 en 20 jaar oud. Ze zien zelfs een verjonging tot 13- en 12-jarigen.

Het opstellen van één slachtofferprofiel is niet echt mogelijk. Slachtoffers vormen een heterogene groep, er is geen éénduidig patroon te herkennen qua scholingsgraad, socio-economische status of begaafdheid.

Child Focus deed toch een poging om enkele gemeenschappelijke kenmerken van deze slachtoffers op te lijsten. Ze vertrokken vanuit de 4 verschillende profielen die in Nederlands onderzoek voorkomen en hebben deze getoetst aan de Belgisch dossiers (Opgroeien- jeugdhulp, 2016).

Tijdens het onderzoek van Child Focus bleken deze 4 profielen ook in België voor te komen, vooral het profiel multi-probleem.

Profiel 1 : fase problematiek/pubertijd

Jongeren die een heftige pubertijd doormaken, op zoek zijn naar autonomie, vrijheid, experimenteren met seksualiteit en een beperkte zelfcontrole hebben, zijn kwetsbare jongeren. Conflicten met hun ouders kunnen dit nog versterken.

Profiel 2 : zeer beïnvloedbaar

Mogelijke redenen waarom jongeren sterk beïnvloedbaar kunnen zijn: verstandelijke beperking, psychiatrische problematiek, laag zelfbeeld en weinig sociale vaardigheden.

Een voorbeeld is een licht verstandelijke beperking. Een verstandelijke beperking is volgens de ICD het volgende: er is een tekort in het functioneren op drie gebieden namelijk conceptueel, sociaal en praktisch. Het draait dus niet enkel om IQ zoals veel mensen wel denken.

Iemand met een licht verstandelijke beperking heeft circa een IQ van 70. Deze personen kunnen een gewone job uitvoeren mits extra begeleiding. Daarnaast zijn deze personen met een licht verstandelijke beperking naïef. Ze zijn gemakkelijk te overtuigen en met groepsdruk te overhalen (Prins & Breat, 2014). Dit klinkt als muziek in oren van een tienerpooier.

Profiel 3 : traumatische ervaring

Jongeren die reeds een traumatische ervaring hebben ervaren zoals seksueel misbruik, huiselijk geweld, mishandeling, verwaarlozing,...Alsook minderjarige buitenlandse jongeren die door geweld en oorlog getraumatiseerd zijn.

Jongeren die een traumatische ervaring hebben meegemaakt, lopen meer kans om opnieuw een slachtoffer te zijn. Dit komt doordat de lange termijn gevolgen een trigger kunnen zijn voor toekomstig slachtofferschap. Een laag zelfbeeld, schaamte, angst, schuldgevoelens, depressieve gevoelens, regressief gedrag et cetera kunnen toegangspoorten voor een tienerpooier zijn en vergroten de kans op revictimisatie.

Profiel 4 : multi-problem

Jongeren met een problematische thuissituatie. Door de situatie van de ouders kampen zowel deze jongeren als de ouders met verschillende langdurige problemen als drugs, huiselijk geweld, normvervaging, criminaliteit, psychiatrische problemen,...

De rode draad die Child Focus terugvond, was: "het gaat om tieners met een laag zelfbeeld die liefde, affectie, genegenheid, of zingeving missen, en daar angstvallig naar op zoek gaan. Om een gevoel van liefde, erbij horen, familie, vriendschap, etc. te ervaren blijven ze de uitbuiting ondergaan waardoor er een hoog risico is op herhaald slachtofferschap. Hun laag zelfbeeld gaat niet zelden schuil onder een ruwe bolster" (Opgroeien- jeugdhulp, 2016).

3. LOYALITEIT

3.1 Wat is loyaliteit?

Wanneer het gaat over loyaliteit moet Iván-Nagy Böszörményi aan bod komen. Hij is de grondlegger van het systeemdenken en deed een poging om het begrip loyaliteit te duiden.

Hij geeft volgende definitie van de term loyaliteit. "Loyaliteit is een structurerende en sturende interpersoonlijke kracht die aan de grondslag ligt van relationele systemen en netwerken." Het is met andere woorden een vertaling van je relatie met de ander. Nagy verwoordt loyaliteit ook als een 'wij-gevoel' (Böszörményi, z.d., in De Winter & Van Herck, 2021).

Loyaliteit heeft ook een keerzijde, het kan je namelijk ook in de weg staan. Verbinding verandert dan in afhankelijkheid. Wanneer loyaliteit ervoor zorgt dat je afhankelijk bent, maak je geen eigen keuzes meer. Je vraagt aan de andere partij wat zij denken en vinden. Dat antwoord is wat jij doet en/of denkt. De ander leidt je leven (van Ieperen- Schelhaas, 2021).

Ten tweede ontwikkelde Nagy verschillende termen om het begrip loyaliteit concreter te maken. Deze termen zijn niet van belang binnen deze bachelorproef. Er is namelijk te weinig onderzoek om een term op het type loyaliteit tussen tienerpooier en slachtoffer te kleven.

Niet enkel Nagy deed een poging om het concept loyaliteit te duiden. Ook Driesen deed in 2012 een poging. Driesen vertaalt loyaliteit als: "het is een vaag concept. Het zijn de gevoelens en gedachten tussen twee personen. Je zou het kunnen beschrijven als een combinatie van samenhang en toewijding gebaseerd op de verwachtingen die elke partij heeft."

Deze vertaling kan je toepassen op een klassiek voorbeeld van de tienerpooier-problematiek. De tienerpooier spreekt met een meisje af voor een date. Tijdens deze date blijkt dat de tienerpooier in geldnood zit. Hij heeft een goede en snelle oplossing gevonden. Eén van zijn vrienden zou wel eens op date willen met het slachtoffer. Als ze dat zou doen, wil die vriend best wel een cent betalen om de tienerpooier uit de nood te helpen. De tienerpooier heeft dus de verwachting gecreëerd dat het slachtoffer hem uit de nood kan helpen. Uit toewijding is het nu aan het slachtoffer om deze verwachting in te vullen (Verschuren P., persoonlijke communicatie, interview, 11 Mei 2022).

Naast Nagy en Driesen heeft ook Leget, hoogleraar Zorgethiek en geestelijke begeleidingswetenschappen aan de Universiteit voor Humanistiek in Utrecht, een definitie voor de term loyaliteit.

Leget zegt dat loyaliteit een vorm van trouw is. Letterlijk betekent het je aan de wet houden. In gezinnen is loyaliteit snel duidelijk, maar buiten je familie is er ook sprake van loyaliteit. Door jezelf de vraag te stellen aan wie en waarom je lokaal bent, kan je ontdekken helemaal niet zo vrij te zijn als je oorspronkelijk dacht (Leget, 2015).

Een andere visie op loyaliteit vinden we terug in het rapport met Richtlijnen voor politieverhoren met Migranten, Verzoekers om Internationale Bescherming en Vluchtelingen (MiViV), slachtoffers van mensenhandel en LGBT+ slachtoffers van seksueel geweld uit 2021 (Lamonaca, et al., 2021).

We zien bij slachtoffers van seksuele uitbuiting door gedwongen trauma-hechting een sterke loyaliteit naar hun uitbouter toe. Gedwongen trauma-hechting is een schijn romantische relatie die al snel evolueert naar een relatie van emotioneel en psychologisch misbruik.

Een tienerpooier brengt dit soort hechting tot stand door gebruik te maken van een bepaalde werkwijze; materiële manipulatie, liefde, isolatie van hun netwerk, drugs en tot slot prostitutie.

Eens ze emotioneel gehecht zijn, weet de tienerpooier dat zijn slachtoffers alles zullen doen voor zijn liefde en goedkeuring. Ze zien zichzelf niet echt als slachtoffer en hebben een sterke loyale band met hun uitbouter gebaseerd op gevoelens van liefde, angst en trouw.

Het slachtoffer zal doordat het, het gehele proces doorliep niet doorhebben wat er exact allemaal gebeurt (Lamonaca, et al., 2021).

3.2 Waarom blijven slachtoffers loyaal aan hun tienerpooiers?

Er zijn verschillende redenen waarom slachtoffers loyaal blijven aan hun tienerpooier.

Ten eerste hebben we de fight-flight-freeze reflex, ook wel de overlevingsmodus genoemd. De hypothalamus- hypofyse- bijnier as of kort gezegd HPA-as geraakt uit balans. De hypothalamus maakt een bepaald hormoon aan en scheidt dit af. Dit hormoon zorgt ervoor dat de hypofyse in werking treedt. De hypofyse maakt ACTH wat ervoor zorgt dat de bijnier in werking kan treden. De bijnier scheidt hormonen zoals Cortisol af. Dit proces gebeurt in stressvolle situaties. Wanneer je in een chronische stressvolle situatie zit, raakt de HPA-as uit balans. Je komt in een staat van niet meer kunnen handelen. Je zit letterlijk vast en gaat mee in wat er op dat moment aan de hand is (S. Nevid, A., Rathus & Greene, 2017).

Ten tweede kan victim-blaming loyaliteit in de hand werken. Slachtoffers van tienerpooiers hebben initieel ingestemd met seks tegen betaling. Ze deden dit uit liefde voor de tienerpooier. Als het slachtoffer nadien in zou gaan tegen de tienerpooier kan hij dit als argument gebruiken. Uit angst zwijgt het slachtoffer (Lamonaca, et al., 2021).

Samenhangend met victim-blaming kan ook een schuldgevoel loyaliteit in de hand werken (Lindauer & Boer, 2012). Slachtoffers hebben het gevoel zelf mee gekozen te hebben voor de situatie. Ze zijn daarom medeverantwoordelijk voor alles wat er gebeurd is. Daarenboven vrezen slachtoffers een vervolging voor eventueel strafrechtelijke dingen die ze gedaan hebben. Dit weerhoudt ze ook om weg te gaan bij de tienerpooier (Opgroeien-jeugdhulp, 2016).

Daarnaast kunnen eerdere ervaringen met autoriteiten als politie of justitie een negatief beeld gecreëerd hebben. Wanneer er al eerder contact is geweest met politie en justitie en dit een negatieve ervaring was, is de kans kleiner dat slachtoffers de stap durven te nemen. De tienerpooier zal ook het slachtoffer overtuigen dat de politie niet te vertrouwen is. Het slachtoffer zal bijgevolg de tienerpooier geloven en loyaal blijven.

Verder kunnen slachtoffers het idee hebben bij niemand terecht te kunnen. Ze hebben geen netwerk om op terug te vallen. Ook denken ze geen steun te vinden bij politie. "De politie kan me niet veilig houden van de tienerpooier" Slachtoffers van tienerpooiers zijn geen klassieke slachtoffers. Dit kan ze laten twifelen of politie hen wel zou helpen (Lamonaca, et al., 2021).

Een andere verklaring voor het in stand blijven van loyaliteit vinden we bij het Stockholmsyndroom. Slachtoffers zijn écht intens verliefd op de tienerpooier. Ze merken dat niet alles helemaal oke voelt, maar vinden het wel oke om te doen wat de tienerpooier vraagt in ruil voor zijn liefde en affectie (Lindauer & Boer, 2012).

Ook dissociatie kan een reden zijn voor het in stand blijven van loyaliteit. Dissociatie is een strategie waarin je je emoties, gevoelens en geheugen afsluit. Op deze manier bescherm je jezelf en onderga je de ervaring (Delameillieure, 2014).

Als volgende hebben we een verslaving. Tienerpooiers proberen hen in hun macht te houden door ze verslaafd te maken aan drugs en/of alcohol. Een verslaving begint meestal met een experimenteer moment. Wanneer blijkt dat er een fijn gevoel komt, gaat men meer en meer experimenteren met het middel totdat men niet meer zonder kan (Van Hoof & Bocklandt, 2021-2022). De tienerpooier blijft het middel aanbieden.

Materiële manipulatie is ook een reden voor het behouden van loyaliteit. Tienerpooiers tonen wat je allemaal kan kopen, dit is onderdeel van hun strategie.

Vervolgens speelt ook schaamte mee. Slachtoffers willen geen associatie met een verleden in de prostitutie. Belangrijk bij het aspect schaamte is dat dit in vele gevallen t.o.v. de ouders en andere familieleden is.

Tienerpooiers hebben geen schrik om fysiek hun macht te laten gelden. Zonder schroom slaan ze slachtoffers in elkaar. Dit zorgt ervoor dat slachtoffers niet weg zullen gaan, maar loyaal bij de tienerpooier blijven. Daarenboven kunnen tienerpooiers die genoemd zijn als dader tijdens een aangifte verklaringen van slachtoffers en getuigen inkijken. Dit gebruiken ze om aangiftes tegen te gaan

Tot slot hebben we nog een laatste mogelijke reden. Slachtoffers die niet gelukkig zijn thuis en/of in de voorziening waar ze verblijven, houden de band met hun tienerpooier in stand om een soort ontsnappingsroute te hebben (Opgroeien- jeugdhulp, 2016).

3.2.1 Een voorbeeld casus

Craeymeersch (z.d.) schreef een uitgebreide casus over Nora. Eerst volgt een samenvatting van de casus. We passen bevindingen uit de literatuur toe op deze praktijk. In bijlage van deze bachelorproef zit de volledige casus toegevoegd.

Nora is een meisje dat een grote rugzak heeft. Ze is misbruikt door haar grootvader. Haar ouders hadden geen liefdevolle relatie, maar bleven bij elkaar om het gezin bij elkaar te houden. Later liep ze weg van huis. Zo is ze Aziz tegengekomen. Hij toont haar een mooie wereld waarin er geld, liefde en affectie is. Nora is verliefd.

Nora belandt niet veel later in de prostitutie. Ze doet dit op vraag van Aziz. Ze neemt drugs en drinkt veel alcohol. Dit zorgt ervoor dat haar job gemakkelijker is. Nora leeft in de hemel op aarde. Haar huidige situatie is beter dan haar verleden. Overmoedig neemt ze de beslissing om Aziz een volmacht over haar rekening te geven. Hier heeft hij op aangestuurd. Hij bepaalt ook wat ze draagt en met wie ze omgaat.

Na jarenlange controle van Aziz rent Nora weg. Ze komt niet veel later Nordin en nadien Orkan tegen. Zonder het goed en wel door te hebben, belandt Nora telkens opnieuw in de handen van een tienerpooier.

Uiteindelijk ontdekte Nora dat Orkan haar bedroog. Haar loyaliteit en verliefdheid verdwenen. Dit is het punt waarop ze vertrok en hulp zocht.

In deze voorbeeld casus zit onder andere de strategie van een tienerpooier. Aziz maakt gebruik van veel cadeaus en liefde. Je zou dit kunnen vergelijken met de grooming fase.

Aziz loodst drugs in Nora haar leven. Nora raakt geïsoleerd van haar netwerk. Ze is smoorverliefd. Dit zou je kunnen vergelijken met de bindingsfase. Tot slot geeft Aziz de aanzet tot prostitutie in de uitbuitingsfase. Nordin neemt het werk van Aziz over.

Nora valt onder het type traumatische ervaring volgens Child Focus. Ze maakte al eerder een trauma mee. Ze is misbruikt door haar grootvader. Nora is het voorbeeld van revictimisatie. Ze hervalt telkens in slachtofferschap.

Tot slot zijn er ook nog enkele redenen voor het in stand blijven van de loyaliteitsband. Ten eerste is Nora verslaafd. Aziz moedigt haar aan om cocaïne te nemen en whiskey te drinken. Haar verslaving zet ze nog voort bij Nordin en Orkan.

Ten tweede is Nora smoorverliefd op Aziz. Ze doet alles wat hij vraagt. Het voelt in het begin niet helemaal goed, maar ze doet het voor hem. Nadien valt Nora ook nog op Nordin en op Orkan.

Bij Orkan denkt ze echt de man van haar leven gevonden te hebben. Dit alles beschrijft het Stockholm-syndroom.

Als derde vertelt Nora in de casus dat ze de eerste keer met de nonkel van Aziz moest slapen voor geld. Zowel Aziz als zij hadden geen geld. Terwijl dit gebeurde, belandde ze in een vreemde geestegesteldheid, zegt ze zelf. Dit is dissociatie.

Daarnaast speelt de materiële manipulatie een grote rol in deze voorbeeld casus. Nora draagt dure kleren, kan wanneer ze wil haar nagels laten doen. Ze gaat in een luxe appartement wonen et cetera.

Dan loopt het fout in de casus. Aziz laat zijn macht gelden door gebruik te maken van fysiek geweld. Hij slaagt Nora bont en blauw. Nora maakt op dat moment een negatieve ervaring met politie mee. Dit zal haar weerhouden om in de toekomst de stap naar politie te zetten. Ook Nordin en Orkan slaan Nora geregeld.

Nora vertrekt dan naar huis. Ze heeft een schuldgevoel en schaamt zich. Het schuldgevoel is het grootst t.o.v. haar vader. Ze schaamt zich voornamelijk over de job die ze uitvoerde. Ze vertelt er niets over.

Nora keert terug naar Aziz. Ze kan niet weerstaan en blijft loyaal. Dit doet ze om twee grote redenen. Ten eerste omdat ze een grote craving heeft naar cocaïne. Aziz kent de dealer. Ten tweede omdat Aziz dreigt haar geheim tegen de ouders te vertellen. Haar angst, schaamte en schuldgevoel nemen het over. Aziz maakt haar wijs dat ze er zelf voor gekozen heeft om in de prostitutie te gaan. Dus moet het geen geheim zijn voor haar ouders. Aziz doet aan victim-blaming.

Nadat Nora Orkan heeft verlaten brengt Payoke haar in contact met een ontwenningskliniek. Ze onderging ook een operatie aan haar neus.

Nora woont nu terug bij haar ouders. Ze heeft terug een vriendje. De jongen is een totaal ander type dan Aziz, Nordin of Orkan. Nora heeft de band met haar ouders versterkt. Ze heeft een netwerk waarop ze terug wil vallen als het moeilijk loopt. Nora geeft nu lezingen op scholen over al wat ze meemaakte. Zo wil ze jongeren vroegtijdig sensibiliseren en alert maken voor de signalen.

3.3 Wat zijn de noden van een slachtoffer?

Ten eerste moeten we inspelen op de types volgens Child Focus. Dit zijn de slachtoffers waarmee we aan de slag gaan. Volgens Delameillieure moet je het kind geloven en erkenning geven voor wat het heeft meegemaakt. Om dit te kunnen doen, moet je weten wie er voor je staat en er een verbinding mee aangaan.

Ten tweede is het van belang de loyaliteitsband te doorbreken. Slachtoffers zijn gewezen op de band en/of ondeckte zelf dat er iets niet goed is. Dit kan je doen in een zowel psychologische als fysiek veilige omgeving. Uiteraard hebben slachtoffers bijgevolg ook nood aan normalisatie van hun gevoelens (Delameillieure, 2014).

Ten derde hebben slachtoffers nood aan het tegengaan van de strategie van de tienerpooier. Pro-actief in de grooming fase een eind maken aan het verhaal is beter en gemakkelijker dan in de uitbuitingsfase.

Ten vierde hebben slachtoffers veel nood aan geruststelling. Het is niet absurd dat ze de keuzes maakten die ze maakten. Integendeel de tienerpooier heeft doelbewust gedaan wat hij deed. Hij speelde in op de loyaliteit om gedaan te krijgen wat hij wou.

Vervolgens hebben slachtoffers nood aan liefde en affectie. Ze krijgen die van de tienerpooier, maar kunnen deze evengoed van een ouder en/of opvoeder krijgen. Mensen hebben soms niet door hoe hun loyaliteiten liggen zoals Leget ons vertelt. Slachtoffers kunnen verduidelijking en ondersteuning hierin gebruiken.

Volgens Delameillieure hebben getraumatiseerde kinderen, onze slachtoffers dus extra nood aan het opvangen van stressreacties, lichamelijk contact, tijd, een context, steunfiguren en de kans om te praten.

DEEL 2: DE BEGELEIDING VAN SLACHTOFFERS

Er is niet één juiste methodiek om slachtoffers van tienerpooiers te begeleiden. Dit komt doordat het een verdoken fenomeen is. Onderzoek gebeurt bijna niet en cijfers houden we in België niet bij. Er is wel een schatting van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding dat we slechts 10% van de slachtoffers zien.

In dit onderdeel schetsen we een beeld van de huidige begeleiding aan de hand van het orthopedagogisch grondplan. We starten op macroniveau en eindigen op het microniveau met enkele interviews.

1. Macroniveau: beleid en overheid

1.1 Actieplan 2016 met hernieuwing 2018 van België

Op basis van een onderzoek van Child Focus en de daaruit voortvloeiende aanbevelingen werd in 2016 een actieplan opgesteld voor een betere bescherming van slachtoffers van tienerpooiers.

In 2018 werd dit plan kritisch geëvalueerd en bijgesteld. Op basis van het Nederlandse Azough-model en de kennis van centra voor mensenhandel kwam een kwaliteitskader tot stand. Dit omvat de criteria voor een specifieke aanpak van slachtoffers van mensenhandel. Verder zijn de opdrachten en onderlinge samenwerking tussen de verschillende partners op vier domeinen geactualiseerd.

De vier domeinen zijn de volgende: prevention, protection, prosecution, partnership. Alle aandachtspunten uit het plan staan ook vermeld in het draaiboek mensenhandel voor Jeugdhulp.

Op het vlak van preventie is sterk ingezet op een brede sensibilisering. Partners hierbij zijn Child Focus en Expoo, expertisecentrum opvoedingsondersteuning. Concrete acties die uitgevoerd werden, zijn: de invoering van het telefoonnummer 116000 waar ongeruste ouders, familie, leerkrachten,... terecht kunnen met al hun vragen/bezorgdheden, het opzetten van de website www.stoptienerpooiers.be, de GPS weerbaarheidstool en E-safety

De GPS weerbaarheidstool is ontwikkeld door Child Focus op vraag van Minister Wouter Beke. Het is een gratis tool om met kwetsbare meisjes vanaf elf jaar die in jeugdhulpvoorzieningen verblijven aan de slag te kunnen gaan (Opgroeien, 2018).

De tool laat vijf thema's aan bod komen: vriendschap & relaties & seksualiteit, zelf- en lichaamsbeeld, grenzen en weerbaarheid, vertrouwen(spersonen) en hulp en tot slot tienerpooiers (Sensoa, 2022).

E-safety is een nieuwe tendens binnen de jeugdhulp. Ook tienerpooiers maken steeds meer gebruik van social media. Daarom moeten jongeren veilig leren omgaan met internet en social media.

Op het gebied van protection zijn volgende zaken belangrijk: slachtoffers komen terecht of in het reguliere jeugdhulp aanbod of specifieke aanbod. Het specifieke aanbod bestaat uit beveiligde units, innovatieve woonvormen en ontheming (Opgroeien, 2018).

Een goed voorbeeld van een innovatieve woonvorm is vzw Ne(st) van Saskia Van Nieuwenhove. Zij vangt meisjes op bij haar thuis. De focus ligt bij haar niet op beveiliging, maar op liefde en ondersteuning. Ze biedt een gezinsvervangende context, zegt ze zelf (Nieuwenhove, 2019). Dankzij het nieuwe actieplan krijgt ze een nieuwe samenwerking met Pleegzorg Oost-Vlaanderen.

De acties op het domein van prosecution zijn de volgende: meldingen, assessment, strafrechtelijk beleid om daders te vervolgen et cetera. Er is een centrale plek om meldingen te maken. Dit zorgt voor overzicht. Meldingen gebeuren bij Payoke. Een assessment bepaalt het al dan niet recht hebben op het statuut slachtoffer van mensenhandel. Payoka zal dit bekijken.

Op het vlak van partnership is een versterkte ketenaanpak door politie, justitie en welzijn aan orde. Kennisuitwisseling tussen deze partijen zal deze partners meer ondersteuning bieden (Opgroeien, 2018).

Naast de vier domeinen is er ook een stuurgroep Tienerpooiers ontstaan. De stuurgroep Tienerpooiers is ontwikkeld om een groep experts te hebben. De voorzitters van de stuurgroep zijn de Minister van Justitie en een afgevaardigde van het FOD Justitie. Dit zorgt ervoor dat de bevindingen en werkpunten niet enkel in de onderzoeksrapporten van Child Focus staan, maar ook in het Nationaal Actieplan tegen Mensenhandel (2015-2019).

De stuurgroep bestaat verder uit afgevaardigden van gespecialiseerde centra zoals Payoke, Vlaams Minister van Gezin en Armoedebestrijding, ... (Jeugdhulp, z.d.).

1.1.1 Nationaal Actieplan tegen Mensenhandel 2015-2019 opgezet mede door de stuurgroep tienerpooiers

In het Nationaal Actieplan komen veel gelijkaardige zaken terug als in het vernieuwde Actieplan uit 2018 en het draaiboek mensenhandel voor Jeugdhulp. Enkele punten zijn meer uitgediept.

Ten eerste staat er te lezen dat vanaf het moment dat een slachtoffer gedetecteerd is er een goede informatie-uitwisseling moet zijn. Een goede communicatie tussen politie, justitie en jeugdhulp is noodzakelijk.

Ten tweede vermeldt het actieplan dat jeugdhulpverleners een vorming over mensenhandel moeten krijgen. Deze vorming geeft de hulpverleners meer informatie, meer kennis over de tactiek van de tienerpooier et cetera.

De gespecialiseerde centra voor mensenhandel moeten onderzoek voeren naar de tienerpooierproblematiek, tienerpooiers als daders en slachtofferschap hiervan.

Ook zijn er specifieke magistraten van justitie die werken aan zaken van mensenhandel. In het geval van een tienerpooier is er meestal een jeugdmagistraat en jeugdadvocaat. Deze twee partijen moeten beter communiceren.

Tot slot blijkt in bepaalde casussen van tienerpooierschap dat de dader vervroegd vrijgelaten is onder elektronisch toezicht. In het Nationaal Actieplan tegen Mensenhandel staat geschreven dat de regelgeving hierrond aanpassingen vereist. De tienerpooiers zetten anders hun praktijken voort (Nationaal Actieplan tegen mensenhandel, 2015-2019).

1.2 Hun verleden is niet hun toekomst: actieplan Nederland

Hun verleden is niet hun toekomst. Dat is de titel van het actieplan uit Nederland van de commissie Azough. Dit actieplan heeft dezelfde functie als het Belgische actieplan.

In dit actieplan staan volgende belangrijke punten: professionals hebben kennis van de problematiek. Zij die werken met slachtoffers van tienerpooiers kennen de problematiek en hoe deze in zijn werk gaat. Professionals kunnen met andere woorden signalen herkennen. Ook kent hij of zij de mogelijke vervolgstappen. Bij CoMensha registreert de hulpverlener het slachtoffer. CoMensha is de Nederlandse tegenhanger van Payoke.

Veiligheid staat centraal. Veiligheid ziet er de dag van vandaag als een beveiligde omgeving uit. Ook medische zorg is beschikbaar en hulpverleners maken een risico-, behoefte-, protectieve- en krachtenanalyse. Het sociale netwerk vormt zich terug rond het slachtoffer met behulp van de professional.

De begeleiding is in een pedagogisch positief klimaat en heeft duidelijke fasen. Traumaverwerking is een gedeelte binnen de begeleiding. Zoals in het begin van deze bachelorproef al vermeldt, is er sprake van trauma-hechting. Er moet specifiek voor dit soort hechting begeleiding zijn. Anders breken we de loyaliteitsband tussen slachtoffer en tienerpooier niet af en dan hervallen slachtoffers. Volgens Huize Sint-vincentius zelfs vijf tot zeven keer. Voorzieningen doen dit door slachtoffers in een beveiligde omgeving op te vangen.

Daarnaast moet er ook aandacht zijn voor de toekomst en de onderwijsloopbaan van het slachtoffer. De zelfbepaling, het zelfvertrouwen en de eigenwaarde moeten omhoog. Gezonde relaties, seksualiteit en intimiteit krijgen aandacht. Wat kan binnen een relatie? Wanneer voelt het goed om volgende stappen te zetten? Wie kan hierover beslissen? En wat met seks, wanneer is dit oké? Is het oké om met anderen seks te hebben als je vriend het heel erg lief vraagt?

Als je vriend iets vraagt dan doe je dat, maar is dat eigenlijk wel normaal? Er vindt daarenboven een ketensamenwerking plaats tussen psychologen, praktijkgerichte orthopedagogen, justitie, politie, ... Tot slot is er nazorg.

Alle jeugdhulporganisaties moeten samenwerken en informatie onderling uitwisselen. Risico-, behoefte-, protectieve- en krachtenanalyses moeten ontstaan. Dit gebeurt door Movisie samen met enkele partners. Movisie is het expertise centrum voor sociale vraagstukken.

Een intern multidisciplinair overleg moet op regelmatige basis gebeuren. Dit moet binnen alle jeugdzorgorganisaties. Daarnaast moeten dezelfde organisaties ook signaleringssystemen krijgen. Voor dit actieplan bestonden er enkel plannen voor seksueel misbruik, grensoverschrijdend gedrag et cetera.

Elke organisatie moet tijd en ruimte krijgen om in discussie te treden omtrent casuïstiek. Ook moet registratie bij CoMensha ingericht zijn met meer aandacht voor privacy van het minderjarige slachtoffer.

De Nationaal rapporteur rapporteert meer periodiek cijfers. Slachtoffers moeten daarnaast in homogene groepen terecht komen. Dit is de taak van jeugdzorgorganisaties om tot stand te brengen.

Movisie en het Nederlands Jeugdinstituut maken een bundel van alle effectieve behandelmethodieken. ZonMw zal onderzoek voeren naar de effectiviteit van alle gekende behandelingen. ZonMw is een organisatie die zich specialiseert in zorginnovatie en gezondheidsonderzoek (Nederlands Jeugdinstituut, 2014).

1.3 Het kwaliteitskader toegepast in België en Nederland

De Nederlandse Commissie Azough wat staat voor commissie voor aanpak meisjesslachtoffers loverboys/mensenhandel in de zorg voor jeugd ontwikkelde een kwaliteitskader.

Op deze manier hebben voorzieningen die gespecialiseerde hulp bieden een kader waaraan ze zich vast kunnen houden. Belangrijke elementen uit het kwaliteitskader zijn het doel en de opzet.

Het doel van het kwaliteitskader bestaat uit drie delen. Ten eerste biedt het handvatten aan voorzieningen. Daarnaast is het ook een gemakkelijk instrument om partnerschappen op af te toetsen. Tot slot kan jeugdhulp aan de hand van het kader kwaliteit van zorg blijven controleren.

De opzet van het kwaliteitskader bestaat ook uit drie delen. Ten eerste zijn er de basale kernelementen, dit is de basis van het kader. Hieronder valt bijvoorbeeld de groepssamenstelling, gendersensitiviteit, samenwerking met politie en justitie, expertise v/d medewerkers.

Ten tweede zijn er de algemene kernelementen. Deze kenmerken moeten aanwezig zijn. Volgende zaken vallen hieronder: veiligheid staat centraal, positief pedagogisch klimaat, duidelijke fasering, risico- en beschermende factoren analyses, ouders en het sociale netwerk, onderwijs en toekomstige leefsituatie, ketensamenwerking en nazorg.

En tot slot zijn er de specifieke kernelementen. Alles wat onder dit onderdeel valt, is specifiek voor slachtoffers van tienerpooiers.

Denk bijvoorbeeld aan acute medische zorg, traumaverwerking, vergroting van eigenwaarde en zelfbepaling, aandacht voor gezonde relaties, seksualiteit en intimiteit, ...(Nederlands Jeugdinstituut & Jeugdhulp Vlaanderen, 2015).

2. Mesoniveau: projecten & politie

2.1 Staptochten van Alba vzw

Alba vzw heeft verschillende projecten. Slachtoffers van tienerpooiers kunnen beroep doen op de onthemingsprojecten sinds 1 januari 2020.

Een onthemingsproject is een staptocht met een begeleider en/of een andere jongere die je niet kent. Ook een job in het buitenland uitoefenen, kan binnen dit project.

Voor dit traject is er een korte voorbereiding in België. Tijdens het traject ben je minimum zes weken weg en maximum drie maanden. Na deze periode is er ook een vervolgtraject door Alba vzw.

Het doel van de staptocht of job is een nieuwe greep krijgen op je leven. Je laat je huidige context achter. Ook kan het zijn dat je verschillende nieuwe kanten van je persoonlijkheid ontdekt (Alba, z.d.). Een grote meerwaarde dus voor slachtoffers van tienerpooiers. Want loyaliteit is onmogelijk in stand te houden op deze manier.

2.2 Klaprozen vzw

Klaprozen vzw is een Belgische organisatie. Buiten opvang en een adviserende functie voor het beleid hebben ze ook vertrouwenspersonen. Ze bieden een persoon aan waar slachtoffers naartoe kunnen met hun verhaal, vragen, ... Zoals op hun site te lezen staat, zijn de slachtoffers het vertrouwen in de medemens kwijt. Klaprozen vzw probeert dat vertrouwen terug te winnen.

De vertrouwenspersoon kan een professional uit jeugdhulp zijn, maar het kan ook een vrijwilliger zijn. Dan noemt het een buddy. De vertrouwenspersoon/buddy neemt als het ware een voorname positie in. Deze persoon moet bereid zijn zich open te stellen ten opzichte van het slachtoffer. Openstaan om een loyaliteitsband aan te gaan. Je neemt dat deel van de tienerpooier over. En zo verliest deze zijn kracht.

Een vertrouwenspersoon geeft ondersteuning op verschillende manieren. Ze doen meer dan louter luisteren. Ze bieden financiële en materiële ondersteuning. Ook zorgen zij voor vervoer naar bijvoorbeeld een huisarts. Daarnaast bieden ze ook voor een groot deel psychologische en pedagogische ondersteuning.

Tot slot kan je als professional ook beroep doen op de Klaprozen. Zij geven tips aan zij die te maken krijgen met tienerpooierschap bij hun cliënten (Klaprozen, z.d.).

2.3 Aanpak politie

De politie richtte enkele jaren geleden een digitaal registratiesysteem voor prostituees op. Dagelijks is elke actieve medewerker geregistreerd. Een eerste registratie om in het systeem te komen gebeurt door de politie. Deze gaat langs bij het meisje en vult allerlei gegevens in. Op deze manier leren beide partijen elkaar kennen. Dit heeft als doel om drempelverlagend te werken én meer vertrouwen tussen beiden te laten ontstaan.

Vertrouwen tussen beide partijen is noodzakelijk. Tienerpooiers geven hun slachtoffers het gevoel en de indruk dat ze nergens terecht kunnen behalve bij hem. De politie kan dit gevoel proberen te ontkrachten door zich vanaf dag één beschikbaar te tonen.

Als de politie een melding krijgt van een minderjarige, een onbekende et cetera weet men naar waar en wie men moet gaan. Opsporing is gemakkelijker. Een extra plus is een constante extra waakzaamheid. Politieagenten moeten de feiten onder ogen komen bij meldingen, dit is nodig. Bewijsmateriaal is zelden aanwezig en een verklaring is noodzakelijk. Vertrouwen is hiervoor essentieel. Het systeem is niet waterdicht, want als meisjes niet ingeschreven zijn in het systeem ontstaat er geen melding (Dedoncker & Verschueren, 2015).

3. Microniveau: practise based information

In dit onderdeel liggen twee focuspunten. Ten eerste is er practise based informatie. Ik nodigde verschillende organisaties en voorzieningen uit voor een interview. Zo is er contact opgenomen met Payoke's algemene dienst, Payoke info punt trafficking, Wingerdbloei, Huize Sint-Vincentius, Child Focus, Yuneco, Kwadraat Antwerpen, het Koninklijk Atheneum Antwerpen en Violett. Helaas was er enkel een interview mogelijk met Huize Sint-Vincentius, het Koninklijk Atheneum Antwerpen en Wingerdbloei.

Ten tweede komen er enkele aandachtspunten voor een goede begeleiding aan bod. Deze aandachtspunten komen uit een literatuurstudie.

3.1 De praktijk – gesloten leefgroep van Wingerdbloei

Ik had een interview met S. Zij werkt al een aantal jaren bij De Praktijk. Dit is een gesloten leefgroep van de voorziening Wingerdbloei. De Praktijk heeft zes plaatsen voor slachtoffers of mogelijke slachtoffers van tienerpooiers.

Volgens De praktijk bestaan tienerpooiers niet, het zijn mensenhandelaars. Ze maken gebruik van de algemeen aanvaarde definitie in België (zie: slachtoffer als term).

Ze hebben een partnerschap met Payoke. Payoke voert privégesprekken met het (mogelijke) slachtoffer om erachter te komen wat er precies gebeurd is. Zo blijft er een sfeer van vertrouwen.

Daarnaast werkt De Praktijk één op één vanuit de visie van Nieuwe Autoriteit. Intensieve, individuele training is van belang om de band tussen mensenhandelaar en slachtoffer te doorbreken.

Ze spreken van een toxische band die gebaseerd is op middelen en seksuele handelingen. Dit komt overeen met de verschillende definities van het concept loyaliteit.

Daarom zijn ze ervan overtuigd dat het slachtoffer moet inzien dat de situatie allesbehalve een goede situatie is. Het slachtoffer krijgt de verantwoordelijkheid om aan de slag te gaan. Hiervoor krijgen ze handvatten aangereikt.

De meisjes die in De Praktijk terecht komen hebben dikwijls een laag zelfbeeld. Ze missen liefde en affectie, maar hebben niet per definitie een onstabiele thuissituatie. Ze hebben vaak een hechtingsproblematiek vertelde S. De meisjes voelen zich onzeker en kunnen dit verbergen door zich uitdagend te kleden. In veel gevallen zijn het meisjes die al psychologische klachten hadden. Tot slot lopen ze weg. Je zou ze het beïnvloedbare type volgens Child Focus kunnen noemen.

De Praktijk is een beveiligde omgeving. Ze werken van beveiligd naar steeds meer en meer openheid en zelfstandigheid. De meisjes kennen als ze aankomen geen structuur, geen dag- en nachtritme. Ze zijn onder invloed en/of verslaafd.

Ze zijn loyaal aan de mensenhandelaar, maar mogelijk ook aan de ronselaar. Dit is een soort beste vriend(in) van het slachtoffer die mee in het complot van de mensenhandelaar zit. Dit is tenslotte ook een persoon die hen steunde en geruststelde. Dus om radicaal te kunnen breken met dit netwerk verblijven de meisjes in een beveiligde omgeving of met andere woorden is er veel aandacht voor protection uit het actieplan.

Om kort samen te vatten zet De Praktijk in op eigen verantwoordelijkheden teruggeven. Meisjes krijgen de kans om de regie over hun eigen leven terug zelf in handen te nemen. Ze moeten stoppen met lijden en beginnen met hun leven te leiden (S.Bankali, persoonlijke communicatie, interview, 14 Maart 2022).

3.2 Huize Sint-Vincentius – contextbegeleiding

Ik had een interview met L. van Huize Sint-Vincentius. L. werkt als contextbegeleidster en heeft de expertise functie i.v.m. tienerpooierschap. Huize Sint-Vincentius heeft drie plekken. Deze plaatsen zijn voor meisjes met een vermoeden van tienerpooierschap of bevestigd slachtofferschap.

“Slachtoffers zijn niet in één hokje te duwen. Iedereen is een taart. Iedereen mist één of meerdere stukken van zijn taart. Hoe meer stukken je mist, hoe groter de speling om de leegte op te vullen met goud vergulde vervallen stukken taart” (Macquoy L., persoonlijke communicatie, interview, 27 April 2022).

Ik vroeg aan L. hoe een tienerpooier volgens hen te werk gaat. Ze vertelde mij het volgende “EMOTIONELE BINDING die verdoezeld wordt met juwelen, geld, ...” Ze proberen die emotionele binding vooral tegen te gaan in hun begeleiding.

Ze doen dit door ten eerste een zo groot mogelijk netwerk rondom het slachtoffer op te zetten.

Therapeuten, opvoeders, bijles leerkrachten, huisartsen, psychiaters, ... alles waar het slachtoffer nood aan heeft. Helaas is de realiteit dat dit vaak over wachtlijsten van maanden tot jaren gaat.

Ten tweede probeert Huize Sint-Vincentius een veilige thuishaven te zijn. Meisjes hervallen (uit hun expertise) gemakkelijk vijf tot zeven keer. Telkens ze terug uit het milieu willen stappen, zijn zij er om een veilige plek te bieden. Ze geven advies over wat ze best doen qua huizing, ...

Ten derde straffen ze niet. De slachtoffers hebben veel meegemaakt. Liefde, affectie, aanwezigheid en consistentie van die drie zaken is wat ze nodig hebben. Dit is de enige manier om de binding, de loyaliteit, de liefde met de tienerpooier te doorbreken. Je biedt een nog mooiere plek aan. Je gaat staalhard de strijd aan met de tienerpooier en het beeld dat hij voorhoudt.

Ten vierde merken ze bij Huize Sint-Vincentius dat wij in België erg achter de feiten aanlopen. In Nederland weet men meer. In Nederland heeft men risicotaxatie instrumenten. Wij hebben dit niet. In Nederland werkt men multidisciplinair en met homogene groepen. Dit heeft zeer veel voordelen en wij kunnen hier iets van leren. Experts zeggen dit ook, maar tot op heden doen we het niet.

Als L. alle middelen en al het geld van de wereld had, zou ze de risicotaxatie instrumenten van Nederland aankopen en een multidisciplinair team in huis halen. Ook zou ze meer plaatsen voorzien (Macquoy L., persoonlijke communicatie, interview, 27 April 2022).

3.3 Koninklijk Atheneum Antwerpen

Het Koninklijk Atheneum Antwerpen of KAA is een school gelegen op de Rooseveltplaats. De school is een multicultureel knooppunt in Antwerpen. Dit komt mede door de locatie. De school ligt niet zo ver van het centraal station. Het grenst aan de busparking. Dit maakt het heel toegankelijk voor leerlingen, maar ook voor tienerpooiers.

Het KAA is een protocol school. Zo zijn er achtentwintig scholen in Antwerpen. Deze scholen hebben een nauwe samenwerking met de politie. Concreet betekent dit dat ze een directe lijn hebben met het dichtstbijzijnde politiekantoor.

KAA heeft al jarenlang last van de tienerpooierproblematiek. Voor de schoolpoort spreken ze meisjes aan, meestal groepen meisjes. Het zijn niet de populaire, mooie meisjes, maar de stille timide. Om goed in te kunnen spelen op de problematiek heeft de school een strakke regelgeving. Ten eerste is er een crisisoverleg met de directeur. Deze kan contact opnemen met de politie. Het (mogelijk) slachtoffer krijgt tijd om te praten met een psycholoog. Deze psycholoog hebben ze in huis.

De psycholoog bouwt een vertrouwensband op met het (mogelijk) slachtoffer. Daarom gunt de school het (mogelijke) slachtoffer ook de tijd om te praten. Terug naar de les gaan is absoluut geen prioriteit.

De psycholoog is het equivalent van een beveiligde leefgroep. Ze gaat de strijd aan met de waarden en normen van de tienerpooier die die probeert over te dragen aan het slachtoffer. Nadien is het aan de politie.

Tot slot heeft KAA een interessante visie op de problematiek. P. vertelde dat ze halsstarrig geloven dat de tienerpooiers die zij zien ook geronseld zijn. De gladde, knappe en voornamelijk charmante jongens zijn zelf slachtoffers. Er zit een netwerk achter de gehele problematiek. Dit is hun idee en niet bewezen (Verschuren P., persoonlijke communicatie, interview, 11 Mei 2022).

3.4 Aandachtspunten voor de begeleiding uit de literatuur

Er zijn veel aandachtspunten voor een goede algemene begeleiding. Een ideale begeleiding voor slachtoffers van tienerpooiers bestaat (nog) niet. Dit maakt het moeilijk om aan de slag te gaan. Uit de beperkte literatuur die er is, blijken volgende punten wel belangrijk in de begeleiding van slachtoffers:

3.4.1 Lindauer & Boer: Trauma bij kinderen (2012)

Ten eerste is aandacht voor niet logisch redeneren belangrijk. Kinderen en jongeren die langdurige en/of meermaals slachtoffer zijn van geweld kunnen soms niet meer logisch nadenken. Ze hebben in een staat van overleven geleefd. Hun realiteit is niet de echte realiteit.

Ten tweede moet je rekening houden met een schuldgevoel. Veel slachtoffers hebben een schuldgevoel omdat ze het misbruik, het geweld, ... niet zagen aankomen. Hoe langer en intensiever het geweld en/of misbruik, hoe groter het schuldgevoel.

Tot slot is er een morele verandering. Uit onderzoek van Armen Goenjian en zijn collega's is gebleken dat kinderen en jongeren die een traumatische ervaring hebben meegemaakt vaak gewetenlozer zijn. Ze hebben een situatie ervaren waarin dingen gebeurden die niet kunnen. Deze dingen zijn ongestraft gebeven. Dit schept een voorbeeld.

3.4.2 Coppens & Kregten: Zorgen voor getraumatiseerde kinderen: een training voor opvoeders (2012)

Ten eerste is het belangrijk dat men begrijpt wat een trauma voor een kind is. Enkel met gespecialiseerde kennis kan je de juiste begeleiding bieden.

Ten tweede moet je als professional weten wat de mogelijke gevolgen zijn van een trauma en hoe je hierop moet inspelen.

Ten derde is een veilige omgeving creëren noodzakelijk. Deze veilige omgeving is zowel fysiek als emotioneel. Slachtoffers moeten naar professionals kunnen komen met vragen en zorgen, maar moeten evengoed geen contact meer kunnen hebben met het netwerk waar ze uit komen. Ze moeten veilig zijn. Veiligheid toon je door je open te stellen. Je wil de relatie, de band aangaan. Jij, als professional toont je loyaliteit op een dienblad. Het is aan het slachtoffer om tijd te nemen en hiermee aan de slag te gaan.

Veiligheid staat ook voor tijdelijk verblijven in een beveiligde residentiële omgeving. Dit is de enige manier om loyaliteit tegen te gaan.

Vervolgens moet er tijd en ruimte zijn voor gevoelens en gedachten. Slachtoffers moeten leren praten over hun gevoelens en gedachten. Enkel zo kunnen we posttraumatische stresstoornis (PTSS), niet logisch redeneren en anderen tegengaan. Om dit te kunnen doen moet je in verbinding gaan als professional. Je moet een echte verbinding aangaan.

Het slachtoffer leert elke dag meer en meer dat herstel mogelijk is. Hoe dit herstel eruitziet, hoe dit herstel gevormd zal zijn en op welk tempo weet niemand. Als professional moet je dus individueel en op maat kunnen werken.

3.4.3 Delameillieure: Luister naar mij: kinderen helpen na trauma (2014)

Ten eerste is lichamelijk contact essentieel. Het is een basisbehoefte zoals eten en drinken. Bij slachtoffers van tienerpooiers is dit misschien een moeilijk onderwerp, maar mag het zeker niet onbesproken blijven. Je kan dit vergelijken met de band tussen moeder en baby. Lichamelijk contact toont de veiligheid. Het is een simpele vertaling van de loyaliteitsband.

Vervolgens moet je ook rekening houden met de leeftijd van het kind. Pubers willen zelfstandig zijn, maar een traumatische ervaring kan zorgen voor meer nood aan nabijheid. De balans is niet gemakkelijk te vinden. Pubers kunnen ook niet altijd hun gevoelens even goed uiten. Ze zijn dit nog volop aan het leren.

3.4.4 Onderwaater: De onverbreekelijke band. Inleiding en ontwikkeling in de contextuele therapie van Nagy. (2018)

Om de context terug te betrekken, kan je gebruikmaken van verbindend werken volgens Nagy. Een contextueel therapeut zet in op de onderlinge relaties.

DEEL 3: KRITISCH BESLUIT OVER DE HUIDIGE BEGELEIDING

Het kwaliteitskader en de actieplannen bevatten de nodige elementen voor een goede begeleiding van slachtoffers van tienerpooiers. Helaas blijkt vandaag de dag dat verscheidene zaken nog eerder theorie dan praktijk zijn. Onvoldoende middelen, mensen en tijd spelen hier ongetwijfeld mee.

Door een uitbreiding van het hulpverleningsaanbod hebben we momenteel een versterkt regulier aanbod, een uitgebreid gespecialiseerd aanbod en krijgen innovatieve woonvormen financiële ondersteuning (Opgroeien, z.d.).

Helaas is er geen onderscheid tussen slachtoffers van mensenhandel en/of seksueel geweld. Hierdoor komen slachtoffers regelmatig in gewone leefgroepen achter de toegangspoort terecht (Los, Mein, Jansma, Distelbrink & Verwijs, 2014). Er zijn geen homogene groepen zoals in Nederland (Macquoy L., persoonlijke communicatie, interview, 27 April 2022). Dit is echter wel een punt dat experts al langer aangeven als erg belangrijk (Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, 2020).

Als het slachtoffer toch terecht komt op één van de weinig specifieke plekken dan is dit in een beveiligde omgeving, denk maar aan De Praktijk. Op deze manier probeert men de loyaliteit tussen tienerpooier en slachtoffer te doorbreken. In het begin van de begeleiding werkt dit, maar er is echter ook aandacht nodig voor schaamte, schuldgevoelens, het Stockholmsyndroom, niet logisch redeneren et cetera. Anders heeft deze beveiligde omgeving geen nut.

Naast losbreken uit het milieu ligt de focus ook op zelfinzicht en zelfredzaamheid. Minderjarige slachtoffers kunnen beroep doen op jeugdhulpvoorzieningen, maar meerderjarige slachtoffers kunnen dit niet meer. Je staat m.a.w. op je achttien jaar op straat volgens Saskia Van Nieuwenhove (2019).

Multidisciplinair werken gebeurt bijna niet. Dit komt doordat er veel wachtlijsten zijn. Ook zijn er bijzonder veel voorwaarden waaraan je moet voldoen voordat je recht hebt op psychiatrische ondersteuning (Macquoy L., persoonlijke communicatie, interview, 27 April 2022).

DEEL 4: ANTWOORD OP DE ONDERZOEKSVRAAG

Hoe kan een praktijkgerichte orthopedagoog slachtoffers van tienerpooiers begeleiden rekening houdend met het aspect loyaliteit anno 2022 in België?

Een praktijkgerichte orthopedagoog moet rekening houden met de verwerking van het trauma, niet logisch kunnen redeneren, de leeftijd van het slachtoffer, mogelijke schuldgevoelens, schaamte et cetera.

Het is belangrijk dat dit binnen een homogene groepssamenstelling gebeurt omdat het over een specifieke problematiek gaat die een aangepaste begeleiding vereist.

Het begin van de begeleiding vindt best plaats in een beveiligde omgeving om de band met de tienerpooier compleet te verbreken. Nadien kunnen slachtoffers mogelijks overschakelen naar een half- en/of open leefunit om op termijn terug zelfstandig in de samenleving te kunnen functioneren.

Tijdens deze begeleiding is een duidelijke samenwerking tussen welzijn, justitie en politie van belang.

De middelen en mogelijkheden om deze specifieke begeleiding aan te bieden, zijn reeds theoretisch aanwezig in de actieplannen, het draaiboek en het kwaliteitskader. Het omzetten in de praktijk blijkt echter nog een werkpunt te zijn.

Tot slot moeten we kijken naar de aanpak in andere landen zoals bijvoorbeeld Nederland en hier lessen uit durven trekken.

Als u mij zou vragen wat ik meeneem uit deze bachelorproef voor mijn toekomst als praktijkgerichte orthopedagoog dan zijn er twee dingen: onderschat loyaliteit niet en beveilig in het begin van de begeleiding, maar werk naar steeds meer vrijheid toe zodat slachtoffers terug leren functioneren in de maatschappij.

BIBLIOGRAFIE

1. A. Nevid, S., S., Nevid, J. & Greene, B. (2017). *Psychiatrie een inleiding*. Pearson.
2. Alba vzw. (2022). *Ontheming*. Geraadpleegd op 28/05/2022, van <https://alba.be/ondersteunende-begeleiding/ontheming/>
3. Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en armoedebestrijding. (2020, Januari). *Verslag vergadering*. Geraadpleegd op 27/05/2022, van <https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementair-werk/commissies/commissievergaderingen/1358060/verslag/1360510>
4. Coppens, L. & Kregten, C. (2012). *Zorgen voor getraumatiseerde kinderen: een training voor opvoeders*. Bohn Stafleu van Loghum – Springer Media.
5. Craeymeersch, N. (z.d.). *Getuigenissen van tienerpooiers*. Payoke. Geraadpleegd op 27/05/2022, van <https://www.payoke.be/wp-content/uploads/2018/12/DOSSIER-Loverboys-EN-compressed.pdf>
6. De Winter, E & Van Herck. (2021). *PPT 8* [Presentatie slides]. Karel de grote Hogeschool - Canvas. Geraadpleegd op 13 Maart 2022, van <https://canvas.kdg.be/courses/24545/files/folder/Academiejaar%20122?preview=2335691>
7. Dedoncker, K., & Verschueren, S. (2015, oktober). *Loverboyproblematiek en beleidsaanbevelingen*. (Rapport). Vzwzijn. Geraadpleegd op 24/05/2022, van <https://www.vzwzijn.be/upload/editor/general/Rapport%20loverboyproblematiek%20met%20beleidsaanbevelingen%20-%20Beweging%20tegen%20Geweld%20-%20vzw%20Zijn.pdf>
8. Delameillieure, I. (2014). *Luister naar mij: Kinderen helpen na trauma* (2014/45/260 ed.). Lannoo.
9. Departement Welzijn & Volksgezondheid en Gezin. (z.d.). *Mensenhandel*. Geraadpleegd op 2 april 2022, van <https://www.slachtofferzorg.be/mensenhandel>
10. Driesen, L. (2012). *Ik wil mama en papa allebei* (2012/5779/5 ed.). Garant.
11. Jeugdhulp. (z.d.). *Draaiboek mensenhandel jeugdhulp*. Vlaanderen. Geraadpleegd op 26/03/2022, van <https://www.jeugdhulp.be/sites/default/files/documents/draaiboek-mensenhandel.pdf>
12. Jeugdhulp. (z.d.). *Tienerpooiers*. Opgroeien. Geraadpleegd op 29/05/2022, van <https://www.jeugdhulp.be/themas/tienerpooiers>
13. Klaprozen vzw. (z.d.). *Wat we doen*. Geraadpleegd op 13/04/2022, van <https://klaprozenvzw.be/wat-we-doen/>
14. Lamonaca, S., Vanhoutte, K., Linthout, L., De Schrijver, L., Clarke, V., Correia, R., & Keygnaert, I. (2021). *Richtlijnen voor politieverhoren met migranten, verzoekers om internationale bescherming en vluchtelingen, slachtoffers van mensenhandel en LGBT+ slachtoffers van seksueel geweld*. (Rapport). Ugent. Geraadpleegd op 14 Maart 2022, van <https://biblio.ugent.be/publication/8721973/file/8721975.pdf>
15. Leerman, W. (2021-2022). *Les 11: slachtoffers van tienerpooiers*. [Powerpoint slides]. Canvas. Geraadpleegd op 14 Maart 2022.

16. Leget, C. (z.d.). *Loyaliteit. Wat hebben rechtvaardigheid, in vrijheid je eigen keuzes maken en loyaliteit elkaar te maken*. Geraadpleegd op 24 Mei 2022, van <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s12632-015-0050-4.pdf>
17. Lindauer, R. & Boer, F. (2012). *Trauma bij kinderen. Kinderpsychologie in praktijk*. Lanno Campus.
18. Los, V., Mein, A., Jansma, A., Distelbrink, M., & Verwijs, R. (2014). *De effectiviteit van behandelmethoden voor slachtoffers van tienerpooiers*. (Rapport). Verwey-jonker instituut. https://www.verwey-jonker.nl/wpcontent/uploads/2020/07/7405_De-effectiviteit-behandelmethodenslachtoffers-loverboys_7405_web-2.pdf
19. Nationaal Actieplan tegen Mensenhandel. (2015-2019). Nationaal Actieplan tegen Mensenhandel: minderjarige slachtoffers van mensenhandel. Geraadpleegd op 23/04/2022, van <http://www.dsb-spc.be/doc/pdf/Addendum-Actieplan-MH-NL.pdf>
20. Nederlands Jeugdinstituut & Jeugdhulp Vlaanderen. (2015). *Kwaliteitskader voor jeugdhulporganisaties die gespecialiseerde opvang en hulp bieden aan meisjesslachtoffers van loverboys/mensenhandel*. (Rapport). Nederlands jeugdinstituut. <https://www.jeugdhulp.be/sites/default/files/documents/azough.pdf>
21. Nederlands jeugdinstituut. (2014). *Hun verleden is niet hun toekomst*. (Rapport). Geraadpleegd op 20 Mei 2022, van <https://www.jeugdzorgnederland.nl/wp-content/uploads/2017/03/2016-actieplan-azough-actieplan-commissie-azough-aanpak-meisjesslachtoffers-van-loverboys.pdf>
22. Van Nieuwenhove, S. (2019, Maart). *Waarom worden slachtoffers opgesloten*. Sampol en politiek. Geraadpleegd op 10/04/2022, van <https://www.sampol.be/2019/03/waarom-worden-slachtoffers-opgesloten>
23. Onderwaater, A. (2018). *De onverbreekelijke band. Inleiding en ontwikkelingen in de contextuele therapie van Nagy*. (10de ed.). Pearson.
24. Opgroeien. (2018). *Actualisering actieplan voor een betere bescherming van slachtoffers en een strakkere aanpak van tienerpooiers*. (Actieplan). Jeugdhulp. https://www.jeugdhulp.be/sites/default/files/documents/geactualiseerd_actieplan_tienerpooiers.pdf
25. Opgroeien- jeugdhulp. (2016, Januari). *Slachtoffers van tienerpooiers in Vlaanderen*. (Rapport). Vlaanderen. Geraadpleegd op 30 Maart 2022, van <https://www.vlaanderen.be/publicaties/slachtoffers-van-tienerpooiers-in-vlaanderen>
26. Sensoa. (2022). *GPS (Girl Power Squad) online preventietool*. Geraadpleegd op 27/05/2022, van <https://www.sensoa.be/materiaal/gps-girls-power-squad-online-preventietool>
27. Van de Mheen & Sonderman. (2018). *Slachtoffers van loverboys blijven te vaak uit beeld*. [Quote]. Sociale vraagstukken. Geraadpleegd op 5 Maart 2022, van <https://www.socialevraagstukken.nl/slachtoffers-van-loverboysblijven-te-vaak-buiten-beeld/>
28. Van Hoof, P & Bocklandt, V. (2021-2022). *Verslaving*. Karel de grote Hogeschool.
29. Van Iepereen- Schelhaas, K. (2021). *Contextuele hulpverlening*. (3de druk). Lannoo.

Bijlage

Casus Nora geschreven door Craeymeersch (z.d.).

Nora is een knappe en intelligente vrouw met veel gevoel voor humor. Maar achter haar glimlach schuilt een gruwelijk verhaal vol drugs, agressie en uitbuiting. Twaalf jaar lang werd ze uitgebuit als prostituee door verschillende loverboys. Vandaag heeft ze volledig gebroken met het 'milieu' en wil ze jongeren waarschuwen voor de gevaren van loverboys.

Nora woonde als kind in een luxueus herenhuis in Antwerpen. Haar ouders, een hardwerkend koppel, waren amper of nooit thuis om voor haar te zorgen. Jarenlang werd Nora stilzwijgend achter de rug van haar ouders verkracht door haar grootvader. Het misbruik begon toen ze amper vier jaar was en duurde tot haar twaalfde. Het was een lijdensweg die een grote rol heeft gespeeld in het misbruik waarin ze later opnieuw zou terechtkomen.

Vluchten om te overleven

'Mijn kindertijd was een nachtmerrie', zegt Nora met haar blik in het oneindige. 'Ik heb veel walgelijke zaken meegemaakt.' Ze vertelt over het misbruik door haar grootvader, maar ook over de slechte verstandhouding tussen haar ouders. 'Mijn moeder bedroog mijn vader, die een oogje toekneep om ons gezin samen te houden. Als kind leer je zo'n zaken normaal vinden.'

'Je opvoeding bepaalt grotendeels de normen en waarden die je ontwikkelt als mens. Bij mij was dat heavy shit. De eenzaamheid thuis werd me te veel, en ook het jarenlange misbruik door mijn grootvader bleef door mijn hoofd spoken. Mijn onderbewustzijn kon dat niet meer aan. Iedereen heeft een natuurlijk ingebouwd verdedigingsmechanisme. Als een situatie je lichamelijk of psychisch teveel wordt, dan neem je een beslissing om te kunnen overleven. Dat kan ook een foute beslissing zijn.'

'Ik liep weg van huis en ging op een goedkope, bouwvallige studio wonen. Ik had amper geld en hing steeds vaker rond op straat. Ik zocht er naar liefde en affectie, alles wat ik thuis niet kon vinden. Ik leerde Aziz H. kennen, een knappe Marokkaanse jongen die veel show kon verkopen. Hij reed altijd traag voorbij in zijn luxewagen als ik met mijn vrienden op straat rondhing. Nu lach ik met zulke mannen, maar als zestienjarig meisje was ik onder de indruk. Hij had een mooi appartement en gaf me dure cadeaus zoals parfum, juwelen, kleding, etc. Uiterlijk vertoon betekende toen veel voor mij. Ik werd verliefd en ging bij hem wonen. Het leek wel een sprookje.'

'Op een dag vroeg hij me plots om betaalde seks te hebben met zijn nonkel. We hadden dringend geld nodig dus ik ging akkoord. Het was een heel bizarre ervaring om als zestienjarig meisje voor een naakte man van zestig te staan. De herinnering aan het jarenlange misbruik door mijn grootvader hielp niet echt. Het was een walgelijke ervaring. Ik gebruikte toen nog geen drugs en was dus volledig nuchter. Toch was ik in een soort van rush, een vreemde geestesgesteldheid waarin je beland door je wil om te overleven.'

Betaalde seks was op dat moment easy money. Hoe kon ik anders eten? Ik was zestien en verdiende amper geld als leercontract. Aziz was werkloos.'

Samen bouwen aan geluk

Nora raakt stilaan verstrikt in de netten van haar loverboy. Zonder dat ze het goed en wel beseft isoleert hij haar steeds meer van haar vrienden en maakt hij haar afhankelijk van cocaïne, een drug die hij zelf op regelmatige basis gebruikt. Uit getuigenissen van andere slachtoffers bij Payoke blijkt dat loverboys werken volgens een vast patroon: cadeaus, verliefdheid, drugs, en als laatste stap: de introductie in het prostitutiemilieu.

'Aziz zei: "Je kan er veel geld mee verdienen. Je bent mooi, dat gaat ons veel geld opbrengen." De broer van Aziz vertelde ook altijd stoere verhalen over zijn verleden in de Antwerpse prostitutiewereld. Iedereen reed volgens hem in de jaren tachtig rond met een Mercedes of Ferrari. En ook al waren die gouden tijden wat geminderd, de prostitutie was nog altijd booming business. Zijn woorden klonken als muziek in mijn oren. Ik wilde ook in luxe leven en voorgoed van al mijn geld- en kopzorgen af zijn. Prostitutie leek op dat moment dé oplossing. Mijn beslissing was gemaakt. Ik werd prostituee.'

'Ik ging aan de slag in een prostitutiebar in Gent en trok meteen veel klanten aan. Vermits ik veel geld verdiende verhuisde ik samen met mijn vriend naar een luxueus appartement. Ik droeg niets anders dan dure merkkledij. De cocaïne maakte de job draaglijk. De eigenaars van die bar hebben massa's geld aan mij verdiend. Dat doen ze vandaag overigens nog steeds, maar dan op de rug van andere naïeve meisjes die de stap naar het prostitutiemilieu wagen. Ik heb toen veel van zulke meisjes leren kennen. Vriendinnen kon ik hen niet noemen, want door mijn hoge inkomsten was er veel jaloezie. Er werkten meisjes die echt helemaal niets hadden. Sommige van hen mochten op het appartement van mij en mijn vriend blijven slapen. Aziz wilde er meestal seks mee. Dan verwatert de vriendschap natuurlijk. Dan heb je geen vriendinnen meer.'

'Het is heel bizar hoe je normen geleidelijk aan vervagen. Ik vond het niet erg dat hij met die meisjes sliep want ik werkte in de seksindustrie. Er waren ook klanten die triootjes wilden dus wat kon ik hem verwijten? Wat ik deed op mijn werk werd daarna ook in mijn privéleven de normaalste zaak van de wereld. Ik had geen zelfrespect meer. Op dat moment wist ik niet eens wat dat woord betekende. Aziz gaf me zelfs tips over de tarieven die ik mijn klanten moest aanrekenen. Het klinkt bizar, maar op dat moment apprecieerde ik zijn 'advies'. Ik beschouwde het als oprechte hulp van zijn kant. We gingen iets moois opbouwen. We zouden samen de top bereiken.'

Kom, snuif een lijntje

Nora verdient veel geld in de prostitutie. Heel veel geld. Ze heeft er geen problemen mee dat Aziz een volmacht heeft op haar bankrekening. Hij is tenslotte haar grote liefde. De Mercedes en BMW staan op naam van haar vriend. Maar plots merkt Nora dat er iets niet klopt.

Steeds vaker verdwijnen er grote sommen geld van haar rekening en kritische vragen daarover worden niet bepaald in dank afgenomen.

‘Ik verdiende ongeveer zevenhonderd euro per nacht. Geweldig toch? Dan heb je geen geldzorgen meer’, zegt Nora met een glimlach. ‘Als ik geld voor kleding of nagels vroeg, dan gaf hij me dat ook. Aziz was niet dom hoor. We genoten allebei van onze dure levensstijl. Hij kleepte zich als een echte gangster: een dure Rolex, een gouden ketting en een peperdure jas. Op tien jaar tijd hebben we honderdduizenden euro’s uitgegeven aan drugs, alcohol en feestjes. Maar onze rekening was vaak onverwacht leeg. Wanneer ik hem daarover kritische vragen begon te stellen dan werd hij kwaad. Ik voelde me dan schuldig. Als je niets anders dan merkkledij draagt en een stordige 250 euro per week uitgeeft aan nagelpedicures. Heb je dan nog het recht om te klagen over geld?’

‘Hoe meer ik verdiende, hoe meer Aziz zijn gedrag begon te veranderen. Hij werd jaloers en beschouwde mij als zijn eigendom. Ik had geen sociaal leven meer en werd voortdurend door hem gecontroleerd. Ik had drie gsm’s: één voor belangrijke klanten, één voor normale klanten en één voor mijn familie. Aziz hield ze allemaal in het oog. Na mijn job in de bar ging ik aan de slag in de Gentse raamprostitutie. Aziz had in de buurt van mijn vitrine een vriend rondhangen die ook pooier was. Die man hield mij goed in het oog. Ik vluchtte ondertussen steeds vaker weg in mijn drugswereldje en snoof elke nacht zo’n drie à vier gram. Aziz gaf me bewust cocaïne. “Kom, snuif een lijntje”, zei hij altijd. “We gaan ons ontspannen.”’

‘Na mijn werkuren gingen we op restaurant. Daarna reden we naar onze dealer en vervolgens rechtstreeks naar huis om te snuiven. Die routine heeft zeker acht jaar geduurd. Elke dag opnieuw. Dat is toch verschrikkelijk? Eigenlijk was hij niet goed wijs. Hij kwam uit een marginale Marokkaanse familie vol pooiers, dealers en junkies. Ze deden allemaal alsof hun levensstijl de normaalste zaak van de wereld was. Zijn familie en vrienden waren op de hoogte van mijn werk in de prostitutie, maar dat wist ik niet. Ze hebben dat al die tijd voor mij verzwegen. Soms vroegen ze me zelfs wat voor werk ik deed. Dan zei ik hen dat ik voor Belgacom werkte. Ze speelden allemaal een rolletje. Het was één grote cinema.’

Bont en blauw

Nora vermoedt dat haar vriend veel geld naar zijn familie doorsluis. Die vermoedens zijn moeilijk te achterhalen. Aziz laat geen elektronische sporen na (overschrijvingen), maar haalt wel wekelijks pakken cash geld af van haar rekening. Nora’s gevoelens voor Aziz, in combinatie met een escalerende cocaïneverslaving, zorgen ervoor dat ze al die tekenen aan de wand negeert. Ondertussen wordt haar vriend ook steeds agressiever.

‘Naast het snuiven van coke dronken we ook één à twee flessen wodka per dag. Aziz werd dan onuitstaanbaar. Als hij gedronken en gesnoven had wou hij altijd seks met mij hebben, maar dat wilde ik helemaal niet. Ik had al een hele dag mensen bovenop mij liggen. Dan heb je ‘s avonds nood aan rust. Seks met Aziz was verschrikkelijk. De sfeer in huis was eerder een moordzuchtige spanning.

Hij sloeg me meermaals bont en blauw, bezorgde me gekneusde ribben, een hersenschudding, een gebroken neus, en zo kan ik nog wel even doorgaan. Hij verwoestte tienduizenden euro's aan interieur. Gloednieuwe televisietoestellen smeed hij binnen de kortste keren door het raam de straat op. Pas op, ik was ook niet de makkelijkste hoor. Ik vocht terug. Maar tevergeefs. Aziz woog honderd kilo. Door mijn uit de hand gelopen cocaïnegebruik woog ik er nog amper zestig.'

'Onze burens deden alsof ze niets hoorden, ook al riep ik om hulp. Ze hebben geen enkele keer de politie gebeld. Toen Aziz mijn neus brak door mij met mijn hoofd tegen de muur te slaan heb ik ze zelf opgebeld. Ze kwamen ter plaatse en vroegen mij om de woning te verlaten. Ik werd uit mijn eigen appartement gezet! En dat terwijl alles met mijn geld werd betaald. Ik ging door het lint. Er kwam nog meer politie. Ze hebben Aziz dan voor een uurtje buitengezet. Ik kreeg de tijd om mijn spullen bij elkaar te pakken en te vertrekken. Ik ging enkele weken terug naar mijn ouders, maar keerde uiteindelijk weer terug naar mijn vriend. Waarom? Omdat ik verslaafd was aan de coke. Maar ook omdat Aziz mij chanteerde. Hij dreigde ermee mijn familie in te lichten over mijn job als prostituee. Op een dag kwam hij stomdronken mijn zus tegen op straat. Hij riep: "Nora is een hoer! Ze staat achter een vitrine!" Mijn zus heeft toen alles tegen mijn ouders verteld.'

'Jarenlang heb ik mijn activiteiten als prostituee tegenover mijn familie ontkend. Ik loog tegen hen en werkte ondertussen gewoon verder. Ik kan mijn vader nog altijd moeilijk recht in zijn ogen kijken. Dat zal waarschijnlijk zo blijven voor de rest van mijn leven. Ik heb het ergste gedaan wat een dochter haar vader kan aandoen. Het is moeilijk om nu te analyseren hoe ik dat toen allemaal heb klaargespeeld. Als ik niet verslaafd had geweest aan de coke dan had ik nooit zo afhankelijk van Aziz geweest. Daar ben ik zeker van. Dan had die miserie nooit tien jaar geduurd. Op een dag schoot de broer van Aziz een jongen dood. Op dat moment wist ik dat ik voorgoed met Aziz en zijn familie moest breken. Dat heb ik dan ook gedaan. Ik vind het jammer dat ik die beslissing pas zo laat heb kunnen nemen. Tien jaar lang ben ik bij die jongen gebleven. Tien! Dat is mijn jeugd, mijn identiteit.

Ook al haat ik hem, toch is hij een onderdeel van mijn persoonlijkheid geworden. Dat is verschrikkelijk.'

Eindelijk kan Nora zich na zoveel jaren uit de klauwen van Aziz wurmen, maar de geschiedenis lijkt zich te herhalen. Ze wordt als snel verliefd op Nordin B., een Turkse pooier die beweert dat hij een bouwbedrijf heeft. Die firma is eigenlijk in het bezit is van zijn broer. Maar dat weet Nora niet. Later zal ze ontdekken dat hij er zelfs een vrouw en kind op nahoudt. Ondanks haar verleden met Aziz gelooft Nora alle blaasjes die haar nieuwe vriend haar wijsmaakt. 'Hij had mooie ogen en kon het goed uitleggen', zegt Nora. 'Hij was veel kleiner dan mij en had een BMW waarin je zijn hoofd amper boven het stuur zag uitsteken.

Ik begrijp nog altijd niet hoe ik op hem verliefd ben kunnen worden. Hij was een gek. Zo hing hij ooit naast mij in de auto uit het raam met een 9 mm in de lucht te schieten. Ik heb onvoorstelbare zaken met die gast meegemaakt. Op een dag werd het met teveel. Hij eiste voor de zoveelste keer dat ik al mijn geld aan hem gaf,

maar ik had er genoeg van. Ik nam zijn vuurwapen van het nachtkastje en liep hem ermee achterna op straat. Ik zag hem nooit meer terug.'

Nora snapt niet hoe ze verliefd is kunnen worden op Nordin. Ze denkt dat haar cocaïnegebruik en de invloed van de seksindustrie er zeker voor iets tussen zitten. Maar ook het misbruik van haar grootvader speelde een grote rol in haar vatbaarheid voor loverboys. Die stelling is niet uit de lucht gegrepen. Bij Payoke merken we dat veel slachtoffers van seksuele uitbuiting reeds als kind werden misbruikt. Ze gaan in hun pubertijd op zoek naar liefde en affectie bij dominante personen omdat ze zich bij hen veilig voelen. Zo komen ze in een vicieuze cirkel terecht.

Cirkels van geweld

Ook Nora valt op stoere mannen. Ze geven haar een gevoel van bescherming. Niet lang nadat ze Nordin B. had weggejaagd leert ze Orkan D. kennen, een portier van Turkse origine. Nora denkt dat hij de man van haar leven is. Hij blijkt echter een ziekelijk jaloers kantje te hebben.

'Ik had een hoge levensstandaard, woonde in een luxevilla en verdiende veel geld. Als ik 's morgens aan mijn vitrine kwam stond er een lange rij mannen te wachten. Ze kwamen speciaal voor mij. Overdag had ik het dus druk en was ik meestal onbereikbaar. Dat kon Orkan niet hebben. "Vuile hoer!", dat heb ik wel duizenden keren naar mijn hoofd geslingerd gekregen. Hij kwam nooit in de prostitutiebuurt. Hij haatte prostituees. Hij wilde dat ik brak met het milieu. Dat deed ik ook voor hem. Maar die beslissing had natuurlijk financiële gevolgen. Daarom begon hij coke te dealen, en ik moest meehelpen natuurlijk. Uiteindelijk ging ik terug aan de slag als prostituee. Hij bleek er dan toch geen probleem mee te hebben omdat ik dan coke voor hem kon verkopen aan andere prostituees.'

'Orkan heeft me zwaar uitgebuit. Hij had geen geld. Onze huishuur, auto's, kleding, etentjes, ik betaalde alles. Bizar genoeg wilde hij mijn geld nooit cash aannemen. Dat was vuil geld. "Hoerengeld", noemde hij het. Maar de factuur van zijn vakantie naar Turkije mocht ik wel betalen. Daar had hij dan weer geen problemen mee. Wat een ziekelijke mentaliteit. Hij kwam net als Aziz uit uit een marginale familie, één met veel agressie. Elke keer als ik er genoeg van had en hem de waarheid zei kreeg ik slaag. Orkan beoefende gevechtssport. Als we ruzie hadden dan sloeg hij met zijn vuist recht op mijn neus. Toen ik ontdekte dat hij me bedroog met een ander meisje ben ik bij hem vertrokken. Ik was razend. Voor mijn vertrek stelde ik hem nog voor de keuze: ik of dat meisje. Hij sloeg me verrot.'

'Tot op de dag van vandaag is het nog steeds moeilijk om te beseffen dat iemand je zo heeft misbruikt. Wat Aziz en Nordin mij hebben aangedaan, dat kan ik nog plaatsen. Dat doet me eigenlijk niet zoveel meer. Maar toen ik Orkan leerde kennen dacht ik dat hij de ware voor mij was. Dat doet pijn. Veel pijn. Ik ben er nog altijd niet goed van. Als ik hem op straat zou tegenkomen dan bega ik een ongeluk. Na alles wat hij me heeft aangedaan zou ik mezelf niet kunnen beheersen.'

Een nieuw begin

Nora had er genoeg van: de coke, het geweld, de prostitutie. Haar leven was een nachtmerrie geworden waaruit ze wilde ontwaken. Om daarin te slagen bracht Payoke haar in contact met een ontwenningskliniek. Daar bevestigden hulpverleners elektroden achter haar oren om zo haar lymfesysteem te herstellen. Dat functioneerde niet goed meer door het extreme cocaïnegebruik. Ook haar neus was zwaar toegetakeld door het snuiven en de rake klappen van haar loverboys. Nora onderging een pijnlijke operatie, waarbij een stuk bot van haar ellenboog werd gebruikt om haar neusbeen te herstellen.

‘Wanneer je grote hoeveelheden coke snuift, dan kom je in een soort van tunnelvisie terecht. Dat besef je niet zolang dat gif nog in je lichaam zit. Ik heb veel geluk dat ik na al die jaren drugs en miserie er nog altijd degelijk uitzie en nog steeds bij mijn verstand ben. Het afkickprogramma kostte mij enkele duizenden euro’s maar heeft blijkbaar goed geholpen. Ik gebruik al twee jaar geen cocaïne meer, ik woon terug bij mijn ouders en heb zelfs een vriendje. Geen stoere, brede gangster deze keer, maar een lieve, slanke en intelligente jongen. Breken met het milieu en alles wat errond hangt is grotendeels een kwestie van wilskracht. Mijn besluit stond vast. Ik moest en zou voorgoed stoppen met dat hondenleven.’

‘Mijn ouders zijn natuurlijk heel blij dat ze hun dochter terug hebben. Ik ben clean en niet langer actief in de prostitutie. Mijn vader en moeder zijn ondertussen gescheiden, maar we hebben nu allemaal een veel hechtere band met elkaar. Ik heb veel geluk dat ik bij hen terechtkon na mijn breuk met het prostitutiemilieu, anders had ik waarschijnlijk terug achter mijn vitrine gezeten. Veel andere meisjes hebben dat sociaal vangnet niet. Bij hen loopt het vaak slechter af. Daarom zou ik graag voordrachten geven op middelbare scholen. Jongeren moeten elkaar meer helpen. De meeste prostituees beginnen op jonge leeftijd en luisteren beter naar iemand die even oud is als hen. Jongeren moeten signalen van uitbuiting leren herkennen en niet langer onverschillig staan tegenover elkaars leed.’

Kleine pimps and bitches

Bij Payoke merken we dat slachtoffers laten participeren in de strijd tegen uitbuiting een goed hulpmiddel kan zijn voor hun traumaverwerking. Ze hebben het moeilijk met alle onrechtvaardigheid waarmee ze geconfronteerd zijn en willen daar een impact op kunnen hebben. Zoals het sensibiliseren van jongeren bijvoorbeeld, voor Nora een heel belangrijk thema.

‘Loverboys profiteren van de sociale kloof tussen arm en rijk. Ze verleiden hun slachtoffers met glamour en glitter. Ik was vroeger heel materialistisch, en vandaag zijn veel tieners dat ook. Dat is een belangrijke reden waarom loverboys zo succesvol zijn. Op televisie zie je niets anders dan reclame voor merken zoals Gucci en Prada. Dat zijn zaken die je met een normaal inkomen niet kan kopen. Vooral kansarme jongeren staren zich blind op al die onbereikbare rijkdom. Ze willen dure merkkledij dragen, af en toe eens onder de zonnebank liggen en met een dure auto rijden.’

‘Het materialistisch denken is volledig doorgeslagen in onze samenleving. Mensen zijn producten geworden. Koopwaar. Op televisie krijgen tieners een hele dag te horen dat je snel rijk moet worden en vrouwen gerust mag uitbuiten. Het pooierschap is een trend geworden. Een hype. Als je succesvol wil zijn dan moet je massa’s geld hebben en twee chickies naast je. Dán ben je cool. Jongeren die thuis geen op-voeding krijgen zijn vatbaar voor zulke ideeën. Ze aanbidden wereldsterren die met hun verheerlijking van de pooier-cultuur het foute voorbeeld geven.’

‘Maar daar heeft 50 cent weinig last van. Er is echt niets cool aan het ophalen van twee meisjes in de Schippersstraat met je luxewagen. Dat wil ik jongeren duidelijk maken. Die mooie auto en die knappe meisjes zullen uiteindelijk verdwijnen. Maar ondertussen heb je wel twee mensen de vernieling ingeduwd.’